

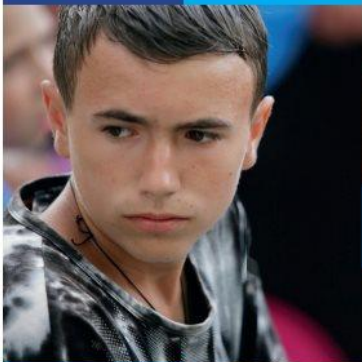

1

THE IMPLEMENTATION OF THE EVIDENCE-BASED PREVENTION AS A CHALLENGE FOR SCHOOLS: POLISH AND UKRAINIAN EXPERIENCE

PhD Wioletta Junik

Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz - Poland

ПІДЛІТКИ ГРУП РИЗИКУ: ОНОВЛЕНІ ОЦІНКИ – 2018 рік

https://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_10621.html

NEEDS

Доказовий аналіз психосоціальної адаптивності підлітків у зоні конфлікту

та роль системи освіти як захисного
середовища

unicef

Український інститут
соціальних досліджень
імені Олександра Яременка

КУРІННЯ, ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ТА НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН СЕРЕД ПІДЛІТКІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ:

поширення й тенденції в Україні

ESPAD-2015:

The European School Survey
Project on Alcohol and Other Drugs

Європейське опитування учнів
щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин

https://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_10621.html

Krzysztof Ostaszewski (redakcja naukowa)
Krzysztof Bobrowski, Anna Borucka, Katarzyna Okulicz-Kozaryn,
Agnieszka Pisarska, Daria Biechowska, Svitlana Shchudlo, Larysa Klymanska,
Halyna Herasym, Olha Herus, Viktor Savka, Iryna Mirchuk

Monitorowanie zachowań ryzykownych, zachowań nałogowych i problemów zdrowia psychicznego 15-letniej młodzieży

Badania mokotowskie 2004-2016

Badania ukraińskie, obwód lwowski 2016

INSTYTUT PSYCHIATRII I NEUROLOGII W WARSZAWIE

NEEDS

<http://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545>

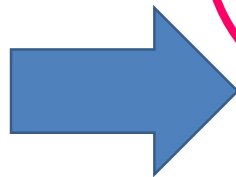
POCZĄTKI - LATA 90. UBIEGŁEGO WIEKU

- Gwałtowny wzrost konsumpcji alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród młodzieży w pierwszych latach transformacji
- Pojawienie się programów profilaktycznych np. „Spójrz inaczej”, „Nasze spotkania”, „Noe”, „Drugi Elementarz (później wersja pt. „Trzeci Elementarz”)”
- Okres prospołecznych dążeń autorów - entuzjastów profilaktyki.
- Początki ewaluacji programów, z których większość przeszła pozytywnie etap krytycznego rozwoju, poddając się serii wymagających badań ewaluacyjnych.
- Pionierskie programy zapowiedzią profesjonalnej profilaktyce w Polsce.
- **1992** Powstanie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- **1993** Powstanie Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii
- **1997** Nowelizacja Ustawy w wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

First-stage prevention

Second-stage prevention

Third-stage prevention

Healthy lifestyle promotion

Universal prevention

Selective prevention

Indicative prevention

Therapy and treatment

Post-rehabilitation

COMPARISON OF RISK PREVENTION SYSTEMS IN UKRAINE AND POLAND

CO TO JEST PROFILAKTYKA?

- Przez lata sądzono, że głównym problemem związanym z używaniem substancji psychoaktywnych są uzależnienia dlatego przyjęta się nazwa „**profilaktyka uzależnień**”
- Profilaktyka to zapobieganie problemom zanim one wystąpią stąd profilaktyka ma charakter **uprzedzający a nie naprawczy**
- Dwa podejścia do problemów związanych z używaniem substancji. Podejście skoncentrowane na:
 - (1) uzależnieniu**
 - (2) różnych szkodach zdrowotnych/społecznych/ rozwojowych**

(Ostaszewski 2005)

PROBLEMY ZWIĄZANE Z SUBSTANCJAMI PSYCHOAKTYWNYMI

1. Szkody związane z nieumiarkowanym i najczęściej przewlekłym użytkowaniem - **uzależnienia i inne starty zdrowotne.**
2. **Ryzykowne zachowania** podejmowane pod wpływem substancji - np. prowadzenie samochodu, skoki do wody, przygodne kontakty seksualne itd.
3. **Zagrożenia dla rozwoju osobistego** - nieprawidłowy sposób zaspokajania potrzeb rozwojowych, kłopoty ze zdobyciem wykształcenia, rezygnacja z zainteresowań itd.
4. **Szkody doznawane przez dzieci i rodziny osób uzależnionych** (nadużywających) substancji - przewlekły stres, zaniedbania, moc, wykorzystywanie seksualne itd.

Za: K. Ostaszewskim, Rewolucyjne idee i ewolucyjne zmiany w profilaktyce używania substancji psychoaktywnych, Bydgoszcz, KPSW, 1-2 marca 2003

CO TO JEST PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ?

- **Profilaktyka uzależnień** oznacza **świadome działanie** nastawione na **jednostki lub grupy społeczne** mające na celu **ograniczenie rozmiarów** używania/ nadużywania substancji psychoaktywnych oraz **zapobieganie** różnorodnym problemom związanym z używaniem substancji psychoaktywnym (**zanim one wystąpią**) (<http://www.profnet.org.pl>)

JAKA PROFILAKTYKA?

- Skuteczna profilaktyka zmniejsza koszty związane z leczeniem uzależnień, zaburzeń psychicznych, groźnych infekcji, niepełnosprawności, a także zmniejsza obciążenia publiczne związane z naprawianiem szkód powstałych w wyniku zachowań antyspołecznych.

EVIDENCE-BASED PREVENTION

- Evidence-based prevention refers to prevention programs, strategies, and policies that have been rigorously tested under research conditions and found to be effective in changing adolescent drug use behavior and attitudes.

ЧИМ ЯВЛЯЄТЬСЯ НАУКА ПРО ПРОФІЛАКТИКУ?

Область знань на тему факторів, сприятливих для ініціації та розвитку ризиковної поведінки (між іншим, проблеми вживання психоактивних речовин):

- яким чином та поведінка впливає на одиницю, родину, школу, місцеве середовище та всю країну;
- як можна запобігти цій проблемі за допомогою ефективних стратегій, політичних рішень та програм/ інтервенцій (The Universal Prevention Curriculum, 2018).

Dziedzina wiedzy na temat czynników sprzyjających inicjacji oraz rozwoju zachowań ryzykownych (w tym problemu używania substancji psychoaktywnych):

- w jaki sposób te zachowania oddziałują na jednostkę, rodzinę, szkołę, środowisko lokalne oraz cały kraj;
- jak można zapobiegać tym problemom przy pomocy skutecznych strategii, rozwiązań politycznych i programów/ interwencji (The Universal Prevention Curriculum, 2018).

ПРОФІЛАКТИКА, ЯК НАУКОВА ДИСЦИПЛІНА

ПРОФІЛАКТИКА, ЩО ОСНОВУЄТЬСЯ НА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Особливості:

- Вибір способу поведінки/ стратегії, відповідно до актуальних знань та наукових доказів про отримувачів.
- Взаємопов'язання практики з теорією.

(Окуліч – Козарин, 2017 р.)

РІВНІ ПРОФІЛАКТИКИ

РІВНІ ПРОФІЛАКТИКИ

(МРАЗЕК І ХАГГЕРТИ, 1994 Р.)

Традиційний розподіл	Новий розподіл
Профілактика I ступня	● Промоція психічного здоров'я.● Універсальна профілактика.
Профілактика II ступня	● Профілактика, направлена на одиниці чи групи високого ризику (селективна).● Профілактика, направлена на особливо загрожені одиниці чи тих, хто виявляє перші симптоми психічного розладу (вказівна).
Профілактика III ступня	● Лікування та ресоціалізація.● Поведінка після проведення лікування: реабілітація, запобігання пухлині.

Осташевскі К. (2005 р.)

КРИТЕРІЯ РОЗПОДІЛУ НОВИХ РІВНІВ ПРОФІЛАКТИКИ

- Критерія – оцінка індивідуального рівня ризику розвитку проблеми (напр., алкогольної проблеми).

Традиційний розподіл	Новий розподіл
Універсальна профілактика	• Рівень ризику - помірний
Селективна профілактика	• Рівень ризику – більше середнього
Вказівна профілактика	• Високий рівень ризику + перші симптоми проблеми

Три рівні профілактики (Мразек і Хаггерти, 1994 р.)

Традиційний розподіл	Новий розподіл
Універсальна профілактика – стосується запобігання загрози із значним рівнем поширення	Направлена до всіх (дітей та молоді) - рівень ризику появи проблемної поведінки та психічних розладів - таких, які з'являються в загальній популяції.
Селективна профілактика дії, направлені на групи збільшеного ризику	Направлена до тих, хто з уваги на свою суспільну, сімейну ситуацію, дефіцит пізнавальних функцій – наражені на збільшене, ніж середній ризик, виявлення психічних проблем і/або проблемної поведінки
Вказівна профілактика дії для одиниць високого ризику	Направлена до тих (діти та молодь), хто представляє різну проблемну поведінку

Три рівні профілактики (Мразек і Хаггерти, 1994 р.)

Традиційний розподіл	Новий розподіл
Універсальна профілактика	реалізація ефективних профілактичних програм;дбання про атмосферу в одиниці.
Селективна профілактика	профілактичні заняття;праця вихователя та шкільного педагога із проблемними дітьми/ учнями;індивідуальні інтервенції;соціотерапія.
Вказівна профілактика	індивідуальне втручання;співпраця із спеціалістичними центром.

ПРОФІЛАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ

Стратегія – це спосіб поведінки суттєвого значення з метою реалізації цілей програми, яка полягає на:

- ❑ редукції впливу факторів ризику
- ❑ зміцненню захисних факторів

ПРОФІЛАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ

- **Ведучі стратегії:** це такі, які в наукових дослідженнях мають обґрунтований позитивний вплив на зміну поведінки та поведінки отримувачів програми.
- розвиток виховавчих вмій;
- розвиток життєвих вмій дітей та молоді;
- нормативне навчання;
- покращення шкільної атмосфери;
- підтримка менторів.
- **Додаткові стратегії:** це такі, саме використання яких в програмі не змінює поведінки отримувачів, лише зміцнює дію ведучих стратегій:
 - переказ інформації;
 - альтернативи;
 - однорічне навчання.

Стратегії оточуючого середовища

Państwowa Agencja
Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

„Polish–Ukrainian scientific and methodical collaboration for improving the prevention system and educating experts in preventing risk behaviours in children and youth in Ukraine”

Allocation 450,000 PLN = 104 580,00 EUR

МЕТА ПРОЕКТУ

Опрацювання концепції та моделі навчання в обсязі підготовки студентів Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка в Україні до праці в галузі профілактики ризиковної поведінки дітей та молоді (психологія/соціальна педагогіка!)

ЕТАПИ ПРОЕКТУ:

- **I Етап:** підготовка кадрів - викладачів з Дрогобицького Педагогічного Університету та осіб, які займаються профілактикою у місцевому середовищі м.Дрогобич до опрацювання концепції та модулю навчання вибраного/ вибраних рівня/ів навчання, тобто першого та/або другого рівня за напрямками: соціальної праці та психології, в галузі профілактики ризиковної поведінки дітей та молоді, що ґрунтується на наукових підставах відповідно до стандартів вищої освіти - згідно з Болонською системою навчання.
- **II Етап:** опрацювання академічними кадрами та представниками місцевої профілактичної практики **модулю навчання.**

The structure of module

Speciality			Форма контролю	Семестр	Години/кредити	Загальна к-сть аудиторних годин	Лекційні	Практичні	Самостійна робота
231 Social work	053 Psychology	054 Sociology							
Social prevention	Social prevention	Social prevention	залік	4	90/3	30	15	15	60
Theoretical background of risk behavior prevention	Theoretical background of risk behavior prevention	Theoretical background of risk behavior prevention	залік	5	90/3	30	15	15	60
Diagnosis and design in the risky behavior prevention	Diagnosis and design in the risky behavior prevention	Diagnosis and design in the risky behavior prevention	залік	6	90/3	30	15	15	60
Prevention in school	Prevention in school	Prevention in local community	залік	6	90/3	30	15	15	60
Practice			Диф. залік	6	90/3				
	Practice		Диф. залік	8	90/3				
		Practice	Диф. залік	6	90/3				

E-variant of the monograph of the risk behaviour prevention (REPOZYTORIUM OF KAZIMIERZ WIELKI UNIVERSITY)

Електронна версія
монографії українською
мовою доступна на сайті
репозиторію Університету
Казимира Великого
у Бидгощі (Польща)
за посиланням:

Електронна версія
монографії польською
мовою доступна на сайті
репозиторію Університету
Казимира Великого
у Бидгощі (Польща)
за посиланням:

Марія Дегутна • Аліція Погорська • Шимон Борнік

Рання профілактика
проблем психосоціального розвитку
і ризикованої поведінки дітей та молоді

THANK YOU!
ДЯКУЮ!
DZIĘKUJEMY!

BYDGOSZCZ BY NIGHT

BYDGOSZCZ

BYDGOSZCZ – OLD TOWN

BYDGOSZCZ – OLD TOWN

BYDGOSZCZ – THE OPERA